

Laadunhallintajärjestelmä (LHJ) – työkirja ja esimerkki yksin toimivalle

Vinkkejä käyttöön

S	SUOMEN
T	TILINTARKASTAJAT

Sisältö

- Käyttöohje – käsittelysuunta
- Käyttöohje – työkirja
- Käyttöohje – esimerkki
- LHJ-mallin ja esimerkin rakenne
 - Perustiedot ja tavoitteet
 - Käsitys
 - Riskienarviointiprosessi ja seuranta- ja korjaamisprosessi
 - Komponentteja koskevat sivut
 - LHJ-arviointi ja dokumentointi
 - Sanasto ja kuviot

Käyttöohje – käsittelysuunta

ALLINTO JA JOHTAMINEN (i)				
HT-tilintarkastaja				
	1	2	3	
	ISQM 1 laatutavoitteet. Muut laatutavoitteet	Relevantit laatutavoitteeni (i)	Laaturiskini	Vastaamistoimenpiteeni
(a)	Toimintaympäristötavoite: Tilintarkastusyhteisö osoittaa sitoutumista laatuun sellaisen kulttuurin avulla, joka ilmenee kaikkialla tilintarkastusyhteisössä, jossa tunnistetaan seuraavat seikat ja lujitetaan niitä:	Osoitan sitoutumista laatuun sellaisen toimintakulttuurin avulla, joka ilmenee kaikkialla toiminnassani ja jossa seuraavat seikat niitä lujitetaan:	Oma toimintafilosofia/-kulttuuri: "Lipsuminen kun kukaan ei ole katsomassa - ja laadunvalvonta kohdistuu minuun vuosittain". Tämä sama laaturiski kohdistuu kaikkiin LHM:n tavoitteisiin.	Toimin kurinalaisesti ja toteutan suositusta toimeksiannoissa laatuvaatimuksia.
				Sisällytän tilintarkastuksessa tsekkauslistoineen, jolla varmistan, että noudattaneeni LHM:n vaatimuksia.

Taulukkoa luetaan/käsitellään ylhäältä alas/vasemmalta oikealle.

Käyttöohje – työkirja

RELEVANTIT EETTISET VAATIMUKSET (i)					
N.N, HT-tilintarkastaja					
	ISQM 1 laatutavoitteet. Muut laatutavoitteet	1 Relevantit laatutavoitteeni	2 Laaturiskini	3 Vastaamistoimenpiteeni	Kommentti
Viite	a) <u>Standardin pakolliset</u> laatutavoitteet; b) <u>Riskien-arvioinnissani tunnistamat</u> muut laatutavoitteet; c) Erityiset vastaamistoimenpiteet. b ja c) esitetty relevantin komponentin kohdalla.	Tilintarkastustoiminnalleni asetan seuraavat standardissa mainitut laatutavoitteet, muut laatutavoitteet ja erit. vastaamistoimenpiteet, jotka katson tarpeellisiksi ja relevanteiksi LHJ:n tavoitteiden saavuttamiseksi:	Olen tunnistanut seuraavat riskit ja arvioinut, että <u>on</u> <u>jokseenkin mahdollista, että riski toteutuu</u> - yksin tai yhdessä muiden riskien kanssa - vaikuttaen haitallisesti laatutavoitteen saavuttamiseen:	Tunnistamani laaturiskeihin vastaamiseksi otan käyttöön seuraavat suunnittelemani toimenpiteet. Nämä perustuvat laaturiskien <u>syihin</u> ja vastaten näihin syihin minä takia olen ne arvioinut laaturiskeiksi:	
29	<u>Tilintarkastusyhteisön on asetettava seuraavat laatutavoitteet</u> , jotka koskevat relevanttien eettisten vaatimusten mukaisten velvollisuuksien täyttämistä, riippumattomuus mukaan luettuna:				
29(a)(i)	<u>Tilintarkastusyhteisö ja sen henkilöstö ymmärtävät</u> tilintarkastusyhteisöä ja sen toimeksiantoja koskevat relevantit eettiset vaatimukset;				
29(a)(ii)	<u>Tilintarkastusyhteisö ja sen henkilöstö (ii) täyttävät velvollisuutensa</u> , jotka liittyvät tilintarkastusyhteisöä ja sen toimeksiantoja koskeviin relevantteihin eettisiin vaatimuksiin.				
29(b)(i) ja (ii)	- "- <u>Muut tahot</u> , [mukaan lukien ketju, ketjuun kuuluvat tilintarkastusyhteisöt, ketjussa tai ketjuun kuuluvissa tilintarkastusyhteisöissä toimivat henkilöt] taikka <u>palveluntuottajat</u> , joihin sovelletaan tilintarkastusyhteisöä ja sen toimeksiantoja koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia: (i) <u>ymmärtävät</u> heihin sovellettavat relevantit eettiset vaatimukset; (ii) <u>täyttävät</u> heihin sovellettaviin relevantteihin eettisiin vaatimuksiin liittyvät velvollisuutensa.				
34 Erityiset vastaamistoimenpiteet:					
34 (a)(i)	34. Tilintarkastusyhteisön suunnitelmassa ja ottaessa käyttöön vastaamistoimenpiteitä ... sen on sisällytettävä niihin seuraavat toimenpiteet: (a) tilintarkastusyhteisö luo toimintaperiaatteet tai menettelytavat: (i) <u>relevanttien eettisten vaatimusten noudattamista</u>				

Tämä on varsinainen malli. Tässä yksi komponentti.

- Malli antaa
- alustan (Excel-työkirjan muodossa)
 - standardin tavoitteet ja muut tavoitteet

- Tilintarkastaja jatkaa tästä soveltaen omaan toimintaansa
- täyttää keltaiset alueet (keltaiset vain tässä)
 - poimii ja käsittelee relevantit tavoitteet
 - tunnistaa laaturiskit
 - suunnittelee niihin vastaamistoimenpiteet

Käyttöohje – esimerkki

RELEVANTIT EETTISET VAATIMUKSET (i)					
N.N, HT-tilintarkastaja					
	ISQM 1 laatutavoitteet. Muut laatutavoitteet	1 Relevantit laatutavoitteeni	2 Laaturiskini	3 Vastaamistoimenpiteeni	Kommenttini
Viite	a) Standardin pakolliset laatutavoitteet; b) Riskien-arvioinnissani tunnistamat muut laatutavoitteet; c) Erityiset vastaamistoimenpiteet. b ja c esitetty relevantin komponentin kohdalla.	Tilintarkastustoiminnalleni asetan seuraavat standardissa mainitut laatutavoitteet, muut laatutavoitteet ja erit. vastaamistoimenpiteet, jotka katson tarpeellisiksi ja relevanteiksi LHI:n tavoitteiden saavuttamiseksi:	Olen tunnistanut seuraavat riskit ja arvioinut, että on järkevääkin mahdollista, että riski toteutuu - yksin tai yhdessä muiden riskien kanssa - vaikuttaen haitallisesti laatutavoitteen saavuttamiseen:	Tunnistamani laaturiskeihin vastaamiseksi otan käyttöön seuraavat suunnittelemani toimenpiteet. Nämä perustuvat laaturiskien syihin ja vastaten näihin syihin minä takaa olen ne arvioinut laaturiskeiksi:	
29	Tilintarkastusyhteisön on asetettava seuraavat laatutavoitteet, jotka koskevat relevanttien eettisten vaatimusten mukaisten velvollisuuksien täyttämistä, riippumattomuus mukaan luettuna:	Asetan tilintarkastustoiminnalleni seuraavat relevantit laatutavoitteet, jotka koskevat relevanttien eettisten vaatimusten mukaisten velvollisuuksien täyttämistä, riippumattomuus mukaan luettuna:			
29(a)(i)	Tilintarkastusyhteisö ja sen henkilöstö ymmärtävät tilintarkastusyhteisöä ja sen toimeksiantoja koskevat relevantit eettiset vaatimukset;	Ymmärrän tilintarkastustoimintaani ja toimeksiantojani koskevat relevantit eettiset vaatimukset. [=Tietoisuuteni relevanteista vaatimuksista on riittävä.]	En riittävästi tunne tai en osaa IESBA:n eettisiä sääntöjä ja sen takia toimin tavalla, joka on vastoin eettisiä vaatimuksia. (Katso TTL:n eettisiä sääntöjä kohdassa Lisälaatutavoitteet alempana).	Opettelen ja pidän itseäni ajan tasalla IESBA:n säännöistä, jotta ne sisälstän ja voin niitä soveltaa tilintarkastustoiminnassani. Sisältää standardin ja sen tulkintojen lukemisen, painopisteenä riippumattomuutta koskevat osat.	IESBA: n peruseriaatteita ovat rehellisyys (integriteetti), objektiivisuus, ammattilinen pätevyys ja huolellisuus, salassapitovelvollisuus ja ammattilinen käyttäytyminen. Keskeisenä loppuutena oma riippumattomuuteni asiakkaasta.
			En ennakoon määritellyä toimintatapaa huotta uhkaaviin eettisiin dilemmoihin esim. vieraanvaraisuuden vastaanottamiseen.	Teen itselleni selväksi millaiset lahjat ja vieraanvaraisuus pidän hyväksyttävänä. Lähtökohtaisesti suhtaudun pidättyvästi niiden vastaanottamiseen.	
29(a)(ii)	Tilintarkastajan velvollisuudet sen toimintatavasta ja vaatimuksesta	Tilintarkastaja	En ole suunnitellut ja ottanut huomioon relevantteja vaatimuksia, ml. keskeisimpänä niistä riippumattomuutta.	Integroin riippumattomuuteni koskevat arviot (ml. erilaiset riippumattomuuden uhat) käyttämäni tilintarkastustyökaluun/ tilintarkastusprosessiini. Implementoin tilintarkastusprosessiini toimenpiteitä (tsekkauslistoja tms), joilla varmistan, että ko. toimeksiannossa/ asiakkaaksi ottamisessa huomioin riippumattomuutta ja esteellisyyttä (TTL) koskevat eettiset vaatimukset.	Katso "Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen" ja "Toimeksiannon suorittaminen".
			En käytännössä täytä/noudata IESBA:n ja sen eettisiä sääntöjä, ml. riippumattomuutta.		
			En ennakoon määritellyä toimintatapaa minulla ei ole ketään, jota voin kysyä neuvoa ongelmatapauksissa	Huolehdin siitä, että minulla on verkosto, jonka jäseniä voivat antaa minulla konsulttipua myös eettisissä ongelmatapauksissa.	
29(b)(i) ja (ii)	Muut tahot, [mukaan lukien ketju, ketjuun kuuluvat tilintarkastusyhteisöt, ketjussa tai ketjuun kuuluvissa tilintarkastusyhteisöissä toimivat henkilöt] taikka palveluntuottajat, joihin sovelletaan tilintarkastusyhteisöä ja sen toimeksiantoja koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia:	Mahdollisesti käyttämäni palveluntuottajat (=muuta tilintarkastajia, alihankkijoita, asiantuntijoita, lausunnon antajia ja ulkoisten järjestelmien toimittajia, joita käytän toimeksiannossani) tunnistavat ja noudattavat kulloisenkin toimeksiantoonsa liittyviä eettisiä sääntöjä.	En ole tietoinen palveluntuottajan esteellisydestä (ei ole riippumaton) olla mukana toimeksiannossa, enkä sen takia huomioi palveluntuottajan mahdollista objektiivisuuden/riippumattomuuden puutetta.	Sisällytän tilintarkastusprosessiini kohdat, joissa arvioin ja dokumentoin palveluntuottajan • riippumattomuutta toimeksiannon asiakasta kohtaan sekä itseäni • muiden eettisten vaatimusten täyttämistä	Katso lisäksi "Toimeksiannon suorittaminen".

Tämä on malliin sisältyvät esimerkit.

- Tilintarkastaja
- arvioi esimerkkien relevanttiutta omassa toiminnassaan
- poistaa, muuttaa tai lisää tavoitteita, riskejä tai vastaamistoimia
- teknisesti lisäämällä/poistamalla taulukosta rivejä Excel-toiminnoilla

LHJ-työkirjan ja -esimerkin rakenne

- Laadunhallintajärjestelmä-työkirja ja esimerkki yksin toimivalle tilintarkastajalle sisältää kansainvälisen laadunhallintastandardin ISQM 1 kaikki perusosat:

TILINTARKASTUSYHTEISÖNI LAADUNHALLINTAJÄRJESTELMÄ (LHJ)		Tämä versio on voimassa alkaen __. __. 202__
Yhteisö: (i) N.N., HT-tilintarkastaja		Tämä korvaa aikaisemman version, joka voimassa: __. __. 202__ - __. __. 202__
Sisällysluettelo		
0	<u>Kansi</u>	
1	<u>Sisällysluettelo</u>	
2	<u>Kuvaus laadunhallintajärjestelmän rakenteesta</u>	
3	<u>Perustiedot yhteisöstä ja laadunhallintajärjestelmän tavoitteet</u>	<i>Komponentit ja prosessit 1-8: Yhteisön yksilöintitiedot sekä LHJ:n tavoitteet</i>
4	<u>Käsityksen muodostaminen - Laaturiskien potentiaaliset lähteet</u>	<i>Kysymys-/väittämäpatteri, jonka vastaukset kuvaavat toimintaani ja asiakaskuntaani</i>
5	<u>Riskienarviointiprosessi</u>	(1) <i>Kuvaus standardin implementoinnista toimintaani</i>
6	<u>Hallinto ja johtaminen</u>	(2) <i>Sisältää laatutavoitteet, laaturiskit ja vastaamistoimet</i>
7	<u>Relevantit eettiset vaatimukset</u>	(3) <i>Sisältää laatutavoitteet, laaturiskit ja vastaamistoimet</i>
8	<u>Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen</u>	(4) <i>Sisältää laatutavoitteet, laaturiskit ja vastaamistoimet</i>
9	<u>Toimeksiannon suorittaminen</u>	(5) <i>Sisältää laatutavoitteet, laaturiskit ja vastaamistoimet</i>
10	<u>Resurssit</u>	(6) <i>Sisältää laatutavoitteet, laaturiskit ja vastaamistoimet</i>
11	<u>Informaatio ja kommunikaatio</u>	(7) <i>Sisältää laatutavoitteet, laaturiskit ja vastaamistoimet</i>
12	<u>Seuranta- ja korjaamisprosessi</u>	(8) <i>Kuvaus standardin implementoinnista toimintaani</i>
13	<u>Laadunhallintajärjestelmän arvioiminen</u>	(Osa-alue) <i>Kuvaus standardin implementoinnista toimintaani</i>
14	<u>Laadunhallintajärjestelmän dokumentointi</u>	(Osa-alue) <i>Kuvaus standardin implementoinnista toimintaani</i>
15	<u>Laadunhallintajärjestelmän keskeinen sanasto</u>	<i>Optio: ISQM1:n sanastoa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi</i>

Perustiedot ja tavoitteet

- Sisältää perustietoja, jotka tulee päivittää omaan toimintaan sopivaksi (*muokattava sarake B: Tieto (olosuhteet tms.)*)

PERUSTIEDOT TILINTARKASTUSYHTEISÖSTÄ/TILINTARKASTUSTOIMINNASTANI SEKÄ LHJ:N TAVOITTEET (i)		
N.N, _HT-tilintarkastaja		
Järjestelmätaho	Tieto (olosuhteet tms.)	Määritelmä ko. taholle (ISQM:n määritelmä esitetty kursiivilla)
Yksin toimiva tilintarkastaja:	N.N, _HT-tilintarkastaja	"Tilintarkastusyhteisö" on tekstissä korvattu termillä "tilintarkastustoiminta(ni)". Termi kattaa myös soveltuvasti muun varmennustoiminnan.
Toiminnan juridinen muoto (valitse)	Osakeyhtiö	Toiminnan juridinen muoto
Palvelut, joihin sovellan LHJ:n	Tilintarkastus ja erilaiset lausunnot	LHJ:n ja standardin soveltamisala: Tilintarkastus (ISA ja TTL), yleisluonteinen tarkastus (ISRE 24xx), varmennus-toimeksiannot (ISAE 3xxx), liitännäispalvelut (ISRS 44xx) sekä toimet TTL 1:1§ 1 mom 2) mukaan. *)
Palvelut, joihin en sovellla LHJ:tä	Tilintarkastukseen liittymätön neuvonta, koulutus ym. toiminta.	
Asiakaskunnan yrityskoko:	Vain KPL:n mukaisia pienyrityksiä	Tieto TTL:n 4:12 pienyrityshelpotuksien mahdollista käyttöä varten (kohdistuuko <u>tilintarkastustoimeksiannot</u> vain KPL:n mukaisiin pienyrityksiin.)
Tilintarkastusyhteisö: (ISQM 1:n määritelmä)	Yksin vastuullisena toimiva tilintarkastaja	<i>Yksin vastuullisena toimiva toimeksiantojen suorittaja tai tilintarkastusammattilaisten muodostama henkilöyhtiö tai osakeyhtiö taikka muu tilintarkastusammattilaisten yhteenliittymä tai vastaava julkisen sektorin toimija.</i>
Toimeksiannoista (pää)vastuullinen henkilö:	N.N, _HT-tilintarkastaja	<i>Tilintarkastusyhteisön nimeämä partneri tai muu henkilö, joka vastaa toimeksiannosta ja sen suorittamisesta sekä tilintarkastusyhteisön nimissä annettavasta raportista ja joka on, milloin tätä vaaditaan, ammatillisen tai oikeudellisen tahon tai sääntelyelimen asianmukaisesti hyväksymä.</i>
Henkilöstö:	Ei ole	<i>Partnerit ja ammattihenkilöstö</i>
Partneri(t):	N.N, _HT-tilintarkastaja	<i>Henkilö, jolla on valtuudet sopia ammatillista palvelua koskevan toimeksiannon suorittamiseen liittyvistä asioista tilintarkastusyhteisön nimissä.</i>
Ammattihenkilöstö:	Ei ole	<i>Ammattilaiset, jotka eivät ole partnereita, tilintarkastusyhteisön palveluksessa olevat</i>

Käsitys

- Sisältää väittämien muodossa kuvauksen tilintarkastajan toiminnan ja toimeksiantojen ominaispiirteistä, luonteesta ja laajuudesta
 - Keskeinen dokumentoitava kokonaisuus, joka vaikuttaa koko järjestelmän sisältöön – samalla muodostavat suuren osan niistä olosuhteista ja tekijöistä, jotka aiheuttavat laaturiskejä
 - Vastataan väittämiin
 - Väittämiä lisätään, jos jotain relevanttia puuttuu ja poistetaan, jos ei ole relevantti omalle toiminnalle

Käsityksen muodostaminen yhteisöstä osoittamaan potentiaaliset riskilähteet huomioon otettaviksi (i)						
N.N., HT-tilintarkastaja		Väittämäluetteloa voi täydentää, jos siitä puuttuu oman toiminnan olosuhteita ja tekijöitä, jotka ovat laadunhallintajärjestelmän ja erityisesti riskiarvioinnin kannalta relevantteja.			"Kyllä" -rasti osoittaa, että on yhteisö on yksin toimiva "Ei" -rasti voi merkitä laaturiskiä, jonka syy on väittämän olosuhde tms, näkyviin tulee "riski?"	
ISQM 1 viite (i)	Väittämä: Pitää paikkansa, että (i)	Kyllä	Ei	e/s	Riski?	Kommentti
25(a)(i): Yhteisön luonne ja olosuhteet (monimutkaisuus, ominaispiirteet, liiketoimintamalli, resurssit, säädös- ja std-ympäristö.) (i)						
Toiminnan ominaispiirteet	... itselläni on ylin vastuu ja tilivelvollisuus LHI:stä sekä operatiivinen vastuu; toiminta yksinkertainen					
	... ei ole muita ammattihenkilöitä suorittamassa toimenpiteitä tilintarkastustoimeksiannoissa					
	... liikevaihdosta tulee pääosa tilintarkastuksista					
	... kaikkien asiakkaiden koko alittaa KPL:n pienyritysrajan (12/6/50)					
	... yhteisö ei kuulu tilintarkastajien muodostamaan verkkoon, ketjuun tms.					
Liiketoimintamalli, -strategia	... liiketoimintani strategisena tarkoituksena on saavuttaa kohtuullinen toimeentulo					

Riskienarviointiprosessi ja seuranta- ja korjaamisprosessi

- Kuvaus siitä, millä tavalla standardin vaatima prosessi on toteutettu järjestelmän suunnittelussa
 - Voi valita näkyville joko sarakkeen B tai C tai molemmat (B sisältää suoraan standardin vaatimuksen, C on kuvattu vaatimus oman toiminnan kannalta)
 - Jos valitsee näkyville vain sarakkeen C, suositus on, että ainakin standardiviittaukset jätetään näkyville
 - Jos valitsee näkyville vain sarakkeen C, tekstiä räätälöidään omaan toimintaan sopivaksi
 - Muut sarakkeet räätälöidään omaan toimintaan sopivaksi

A	B	C	D
RISKIENARVIOINTIPROSESSI (i)			
N.N., _HT-tilintarkastaja			
SQM 1 ref.	ISQM 1:n vaatimukset	Toiminnassani relevantit vaatimukset	Toteutustoimenpiteeni
3	<i>Tilintarkastusyhteisön on suunniteltava ja otettava käyttöön riskienarviointiprosessi laatutavoitteiden tunnistamista ja arvioimista varten.</i>	Suunnittelen ja otan käyttöön riskienarviointiprosessin. • laatutavoitteiden asettamista, • laaturiskien tunnistamista ja arvioimista, • laaturiskeihin vastaamiseksi suorittavien toimenpiteiden suunnittelua ja käyttöönottoa varten. Koska itselläni on operatiivinen vastuu laadunhallintajärjestelmästä, minulla on riittävä käsitys tilintarkastusyhteisöstä ja sen toimeksiannoista riskienarviointiprosessin hoitamiseksi.	Riskienarviointiprosessini • rakennan tähän Excel-työkirjaan • se rakentuu jokaiselle ISQM 1:n kohteelle • se huomioi ISQM 1:n toiminnassa pakolliset tavoitteet • se huomioi lainsäädännöstä tulevat vaatimukset Prosessin osat on tarkemmin kuvattu kuvauksessa.
4	<i>Tilintarkastusyhteisön on asetettava tässä standardissa mainitut <u>laatutavoitteet ja mahdolliset muut laatutavoitteet</u>, jotka se katsoo tarpeellisiksi laadunhallintajärjestelmän tavoitteiden saavuttamiseksi.</i>	Prosessissa asetan • ISQM 1 standardissa mainitut <u>pakolliset</u> laatutavoitteet, • lainsäädännössä ja määräyksissä asetetut <u>mahdolliset muut laatutavoitteet</u>, jotka katson tarpeellisiksi laadunhallintajärjestelmälle asetettujen kokonaistavoitteiden saavuttamiseksi.	Prosessin tavoiteasetannassa • arvioin tavoitekohtaisesti mitä ovat relevantit tavoitteet, • arvioin onko minun asetettava vielä lisää tavoitteita, esim. asiakaskuntani toimialoista johtuen.
5 (a) ja (b)	<i>Tilintarkastusyhteisön on tunnistettava ja arvioitava laaturiskit vastaustoimenpiteiden suunnittelun ja käyttöönoton perustaksi.</i>	Prosessissa tunnistan • laatutavoitteiden toteutumiseen vaikuttavat olosuhteet, tilanteet, tms ("käsitys"), • arvioin, voivatko ne muodostaa tai sisältää syyn, joka estää tai ratkaisevasti vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista.	Prosessi koostuu seuraavista vaiheista: • "Pohiakäsityksen" muodostaminen Tätä varten LHJ:ni kohdassa "Käsitys prosessi, jolla muodostan yleiskuvan riskienarvioinnista" on kuvattu prosessi.

Komponentteja koskevat sivut

- Järjestelmän kuusi komponenttia ovat rakenteeltaan samanlaiset:

Kuusi komponenttia ovat

- Hallinto ja johtaminen
- Relevantit eettiset vaatimukset
- Hyväksyminen ja jatkaminen
- Toimeksiannon suorittaminen
- Resurssit
- Informaatio ja kommunikaatio

A	B	C	D	E	F
HALLINTO JA JOHTAMINEN					
N.N., _HT-tilintarkastaja					
ISQM 1 ref.	ISQM 1 laatutavoitteet, muut laatutavoitteet	1 Relevantit laatutavoitteeni (i)	2 Laaturiskini	3 Vastaamistoimenpiteeni	Kommenttini
Viite (i)	a) <u>Standardin pakolliset</u> laatutavoitteet; b) <u>Riskien-arvioinnissani tunnistamat</u> muut laatutavoitteet; c) <u>Erietyiset vastaamistoimenpiteet</u> b ja c) esitetty relevantin komponentin kohdalla.	* Sarake B sisältää standardin, lain tms. lähteen mukaisen suoran lainauksen ko. vaatimuksesta * Sarake C sisältää kuvauksen omalle toiminnalle relevantista laatutavoitteesta >> Näistä voi valita näkyville vain toisen tai ei kumpaakaan >> Jos jokin standardin laatutavoite ei ole relevantti, perustelu sille on hyvä kuitenkin sisällyttää jonkin sarakkeen tekstiin (Esim. "Ei ole relevantti yksin toimivalle")	Olen tunnistanut seuraavat riskit ja arvioinut, että <u>on</u> ikinäkään mahdollista, että riski toteutuu - yksin toiminnalleni laaturiskeihin vastaamiseksi otan ... riskien kanssa - vaikuttaen ... i laatutavoitteen saavuttamiseen:	* Laaturiskit ja vastaamistoimenpiteet räätälöidään omaan toimintaan sopivaksi >> Esimerkistä poistetaan, lisätään tai muokataan laaturiskejä sen mukaan, mikä sopii omaan toimintaan * Kommentti-sarakkeessa voi halutessaan esittää täydentäviä tai selventäviä tietoja >> Sen voi myös halutessaan poistaa, tai sisällyttää esimerkin tietoja joko laaturiskien tai vastaamistoimenpiteiden kuvauksiin	
28	Tilintarkastusyhteisön on asetettava seuraavat yhteisön hallintoa ja johtamista koskevat <u>laatutavoitteet</u> , joista muodostuu laadunhallintajärjestelmää tukeva <u>toimintaympäristö</u> :				
28 (a)	<u>Toimintaympäristötavoite</u> : Tilintarkastusyhteisö osoittaa <u>sitoutumista laatuun</u> sellaisen <u>kulttuurin</u> avulla, joka ilmenee kaikkialla tilintarkastusyhteisössä ja jossa <u>tunnistetaan seuraavat seikat ja lujitetaan niitä</u> :				

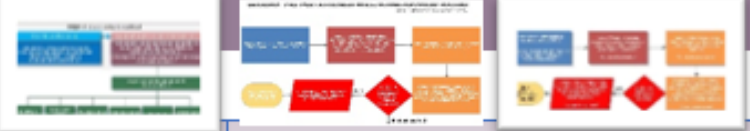
LHJ-arviointi ja dokumentointi

- Kuvaus siitä, millä tavalla standardin vaatima prosessi on toteutettu järjestelmän suunnittelussa
 - Voi valita näkyville joko sarakkeen B tai C tai molemmat (B sisältää suoraan standardin vaatimuksen, C on kuvattu vaatimus oman toiminnan kannalta)
 - Jos valitsee näkyville vain sarakkeen C, suositus on, että ainakin standardiviittaukset jätetään näkyville
 - Jos valitsee näkyville vain sarakkeen C, tekstiä räätälöidään omaan toimintaan sopivaksi
 - Muut sarakkeet räätälöidään omaan toimintaan sopivaksi
 - Sarakkeita voi myös halutessaan poistaa, lisätä tai nimetä uudelleen
 - Arviointipäivämäärä siirtyy suoraan kansilehdelle

A	B	C	D	E	F
LAADUNHALLINTAJÄRJESTELMÄN ARVIOINTI (i)			Laadunhallintajärjestelmän arviointi on suoritettu __. __. 202__		
N.N., _HT-tilintarkastaja					
ISQM 1 ref.	ISQM 1:n vaatimukset	Toiminnassani relevantit vaatimukset	Arviointi-/muut toimenpiteeni	Lisätieto toimenpiteistä	
13 Voimaantulo	Tämän standardin mukaiset laadunhallintajärjestelmät on suunniteltava ja otettava käyttöön 15.12.2022 mennessä, ja tämän standardin kappaleissa 53–54 vaadittava laadunhallintajärjestelmän arviointi on suoritettava yhden vuoden kuluessa 15.12.2022 lähtien.	Suoritan seuraavat toimenpiteet standardin mukaisin aikataul • Oma LHJ on valittu • 1. arvioinnin suoritustapa Vinkkejä käyttöön: Sarakkeesta B ja C voit valita myös vain toisen säilytettäväksi, tai vaihtoehtoisesti jättää näkyville vain sarakkeen A, jossa viitataan standardin ko. kohtaan (poista tai piilota molemmat sarakkeet B ja C).		Toimintaani täysin implementoitu LHJ kohdistuu täysimääräisesti asiakkaiden tilinpäätöksiin, jotka alkavat 15.12.2022 tai sen jälkeen, käytännössä kalenterivuonna 2023 alkavat. Aikataulu on sama kuin tilintarkastusta koskeva kansainvälinen tilintarkastusstandardi ISA 220 (uudistettu), joka tulee voimaan 15.12.2022 tai sen jälkeen alkaneiden tilikausien tilinpäätösten tilintarkastuksiin	* Tästä solusta tieto siirtyy suoraan kansilehdelle jatkuvaassa käytössä muutoin 15.12.2022 ja siitä eteenpäin. Kuitenkin, jos olen suunnitellut järjestelmässäni toimenpiteitä, jotka suoritetaan toimeksiantotasolla, esim. konsultointiin liittyen, ja nämä toimenpiteet suoritetaan järjestelmän voimaantulon jälkeen koskien tilinpäätöksiä 2022, noudatan näissä tapauksissa uuden järjestelmäni mukaisia vastaamistoimenpiteitä.
53	Henkilö(id)en, jo(i)lla on ylin vastuu ja tilivelvollisuus laadunhallintajärjestelmästä, on arvioitava laadunhallinta-järjestelmä tilintarkastusyhteisön puolesta...	Yksin toimivana tilintarkastajana olen itse se henkilö, jolla on ylin vastuu laadunhallintajärjestelmästä.		Arviointi on omatekemä, "omavalvonta"-tyyppinen - eikä toimenpide vaadi riippumattoman/ulkoisuuden tahon käyttämistä.	

Sanasto ja kuvat

- Eivät ole osa laadunhallintajärjestelmää
- Ovat taustatietoja/ apuna järjestelmän ymmärtämisessä
 - Voi halutessaan poistaa kokonaan, huomioi tällöin, että pienet kuvat työkirjan muilla sivuilla johtavat linkin kautta Kuviot-sivun isompiin vastaaviin kuviin (jos isot kuvat poistaa, eivät linkit enää toimi):

A	B	C	D
RISKIENARVIOINTIPROSESSI (i)			
Yhteisö: N.N, _HT-tilintarkastaja			
ISQM 1 ref.	ISQM 1:n vaatimukset	Toiminnassani relevantit vaatimukset	Toteutustoimenpiteeni
23	Tilintarkastusyhteisön on suunniteltava ja otettava käyttöön riskienarviointiprosessi laatutavoitteiden tunnistamista ja arvioimista varten. Vinkkejä käyttöön: Sarakkeesta B ja C voit valita myös vain toisen säilytettäväksi, tai	Suunnittelen ja otan käyttöön riskienarviointiprosessin • laatutavoitteiden asettamista, • laaturiskien tunnistamista ja arvioimista, • laaturiskeihin vastaamiseksi suorittavien toimen-	Riskienarviointiprosessini • rakennan tähän Excel-työkirjaan • se rakentuu jokaiselle ISQM 1:n komponenteille • se huomioi ISQM 1:n toiminnassani relevantit pakolliset tavoitteet

www.tilintarkastajat.fi